

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА

НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
гр. РАДОМИР

ПРЕЗ ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2 0 0 9 год.

Съдържание:

№	Глава	Страница
1	Приходи и произведена продукция	2
2	Разходи	3
3	Финансови резултати	5
4	Осигуровки и данъци	5
5	Балансови показатели	5
6	Парични потоци	9
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	11
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	14
9	Основен капитал	16
10	Персонал, производителност и заплащане	17
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	21
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	21
13	Екология и опазване на околната среда	22
14	Инвестиционна дейност	22
15	Качество на произвежданата продукция	24
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	25
17	Кредитна експозиция	26
18	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	27
19	Движение на акциите	27
20	Предвиждано развитие на предприятието до края на 2009 година	28
21	Заключение	31

Настоящият доклад обхваща дейността на "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД, гр. Радомир през първото тримесечие на 2009 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл.33 от Наредба №2 от 17.09.2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение №10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци и финансови приходи. По същество всички приходи са brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** в размер на **2 922 хил. лева** се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Приходи от продажби на продукция	2 802	95,9%
Приходи от наеми	61	2,1%
Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	32	1,1%
Финансови приходи	27	0,9%
Общо приходи	2 922	100,0%

Продажбите на продукция формират преобладаващата част от всичките приходи на дружеството.

Основните видове експедирани изделия през I-во тримесечие на 2009-та година по клиенти са посочени в следващата таблица.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
1	"OUTOTEC"	Мелници за рудодобива и обогатяването на руди	1 835	65,49%
2	"Kocks Crane International" GmbH	Кранови колички за 700-тонни портални кранове	264	9,42%
3	"Mecamidi" (чрез Бесттехника ЕООД)	Направляващи лопатки за водни турбини	120	4,28%
4	"Радомир Метал Индъстрийз" АД	Оборудване за черната металургия; корпуси на трошачки за рудодобива	105	3,75%

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
5	Различни кариери за добив на инертни материали в страната	Трошачно-мелещо оборудване (трошачки, подаватели, питатели, сита) за производство на кариерни материали	77	2,75%
6	"Волта-С"ООД	Байонетен механизъм за Автоклав	56	2,00%
7	"Howden Ventilatoren" GmbH	Съоръжения за ТЕЦ - Тела за отвеждане на отработили газове	39	1,39%
8	"Alstom Power Romania"	Механообработка на различни възли за енергетиката	36	1,28%
9	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	270	9,64%
В С И Ч К О			2 802	100,0%

87 % от произведената и експедирана продукция през първото тримесечие на настоящата година е предназначена за чуждестранни клиенти.

2. Разходи

Разходите са в размер на **4 348 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за материали, заплати, осигуровки, външни услуги и амортизации, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през първото тримесечие на 2009 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за материали	1 535	35,3%
Разходи за външни услуги	481	11,1%
Разходи за амортизации	384	8,8%
Разходи за заплати и възнаграждения	1 250	28,7%
Разходи за осигуровки	210	4,8%
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство	300	6,9%
Разходи за придобиване и ликвидация на материални активи по стопански начин(отрицателна величина)	-52	-1,2%
Разходи за командировки	14	0,3%

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Представителни разходи	2	0,0%
Други разходи	1	0,0%
Съдебни такси и други юридически разходи	7	0,2%
Разходи за еднократни данъци	4	0,1%
Разходи за лихви	195	4,5%
Банкови такси и комисионни	17	0,4%
Общо разходи	4 348	100,0 %

Разходите за персонала (заплати и осигуровки) бележат известно намаление в следствие на по-малкото производство.

Съвкупността от готова продукция и незавършено производство намалява с 300 хил. лева спрямо 31.12.2008 година (отразява се със знак „+“). Разходи за придобиване и ликвидация материални активи са в размер на 52 хил. лева (отразяват се със знак „-“).

Разходите за лихви през първото тримесечие на 2009 година са в размер на 195 хил. лева. 104 хил. лева са лихвите по ползвания банков кредит от „ОББ“ АД. 78 хил. лева са лихви върху обединените и разсрочени публични задължения. 12 хил. лева са са начислени лихви върху задължения по лизингови договори. Останалите 1 хил. лева са други лихвени задължения.

При влагането им в производството, материалните запаси се отчитат по тяхната историческа цена, която се идентифицира с доставната им стойност. Последната включва всички разходи, свързани с доставянето на стоково-материалните запаси до сегашното им местоположение и състояние. В дружеството е възприет метода на “средно претеглена цена” за изписване на стоково-материалните ценности.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което в дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасове по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за “Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД са приети 390 хиляди нормочаса. Изработените през първо тримесечие 53,4 хиляди нормочаса съответстват на 55% от нормативно приетия производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности за 2008 год. при произведени 307 хиляди нормочаса е 79 % от производствения капацитет, т. е. влошаването е с 24 базисни пункта.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, “Бесттехника ТМ–Радомир” прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 2 922 хил. лева и разходи 4 348 хил. лева се получава счетоводна загуба в размер на **1 426 хил. лева**.

След преобразуването на счетоводния резултат, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, се получава **отрицателен данъчен финансов резултат**. На тази база корпоративен данък не се дължи.

4. Осигуровки и данъци

Данъкът върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС е превеждан редовно и в срок. За първо тримесечие на 2009 год. начисленият данък върху продажбите е 327 хил. лв. Начисленият ДДС за покупките е 342 хил.лв. Размерът на ДДС по вътрешнообщностните придобивания е 16 хил.лв. В края на тримесечието ДДС за възстановяване е в размер на 367 хил.лв.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения са осчетоводявани редовно. Дължимите осигурителни вноски върху възнагражденията са превеждани със закъснения. Начислените като разходи през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 267 хил. лева. През първото тримесечие задълженията към социалното осигуряване нарастнаха и към 31.03.2009 год. те са в размер на 1 560 хил. лева. Част от сумата е с настъпил падеж и е дължима както върху изплатени заплати и аванси, така и върху неизплатените заплати до м. февруари 2009-та, включително. **Данъкът върху доходите** е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв се превежда с нарастващи закъснения. Начисленият през тримесечието подоходен данък е в общ размер на 96 хил.лв. Като вземем предвид 362 хил.лв., дължими към края на 2008-ма г. и платения през тримесечието подоходен данък от 1 хил.лв., дължимият такъв към 31.03.2009 год. е 457 хил. лева. През тримесечието са начислявани редовно **еднократните данъци** (4 хил. лева), както и **местните данъци и такси**. Към 31.03.2009 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 16 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 31.03.2009 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	28 424	48,0%
• земи (терени)	213	0,4%
• сгради и конструкции	17 543	29,6%
• машини и оборудване	6 111	10,3%
• съоръжения	1 287	2,2%

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
• <i>транспортни средства</i>	306	0,5%
• <i>други дълготрайни материални активи</i>	28	0,0%
• <i>разходи за придобиване и ликвидация на ДМА</i>	2 936	5,0%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	0	0,0%
Дългосрочни финансови активи	11	0,0%
Материални запаси, в това число:	16 290	27,5%
• <i>материали</i>	7 589	12,8%
• <i>продукция</i>	2 065	3,5%
• <i>стоки</i>	11	0,0%
• <i>незавършено производство</i>	6 625	11,2%
Краткосрочни вземания, в това число:	14 418	24,3%
• <i>вземания от свързани предприятия</i>	3 982	6,7%
• <i>вземания от клиенти и доставчици</i>	7 669	12,9%
• <i>данъци за възстановяване</i>	442	0,7%
• <i>други краткосрочни вземания</i>	2 325	3,9%
Парични средства	96	0,2%
Разходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Актива	59 240	100,0 %

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 44 077 хил. лева в края на тримесечието. Набраното изхабяване към 31.03.2009 год. е 18 589 хил. лева. Тяхната балансова (остатъчна) стойност към 31.03.2009 год. е 25 488 хил. лева.

През тримесечието са заприходени машина и оборудване за 52 хил. Лева.

От дълготрайните материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) с най-голяма стойност са:

- Сградите и конструкциите - първоначална (отчетна) стойност 25 276 хил. лева и остатъчна (балансирана) стойност 17 543 хил. лева;
- Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност 14 707 хил. лева и остатъчна (балансирана) стойност 6 112 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и без остатъчна (балансирана) стойност, поради пълното им амортизиране.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 11 хил. лева и се формират, както следва:

- 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в "МЕТЕКО" АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;

- 3 150 лева - акционерно участие с 3 150 акции (номинална стойност 3 150 лева) в "ТМ-София 99" АД, гр. София. Същите представляват 4,98% от капитала на дружеството;
- Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 31.03.2009 год. са в размер на 16 290 хил. лева, се формират от следните активи:

- Материали на склад - 7 589 хил. лева. Намалели са с 451 хил. лева в сравнение с началото на годината;
- Готова продукция - 2 065 хил. лева. Същата намалява с 401 хил. лева в сравнение с 31.12.2008 година;
- Незавършено производство - 6 625 хил. лева. Нараства със 101 хил. лева в сравнение с началото на годината, когато е 6 524 хил. лева;
- Стоките са в размер на 11 х. лева.

Анализът показва, че има намаление на материалните запаси спрямо края на 2008 г. със 751 хил. лв., което малко подобрява обръщаемостта на същите.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 31.03.2009 год. са в размер на 14 418 хил. лева, са се увеличили с 2 606 хил. лева от началото на годината и се формират от следните активи:

- Вземания от клиенти – 6 292 хил. лева;
- Вземания от свързани предприятия – 3 982 хил. лева;
- Доставчици по аванси - 1 377 хил. лева;
- Данъци за възстановяване - 442 хил. лева. Увеличение с 13 хил. лева от началото на годината. Салдото към 31.03.2009 год. представлява:
 - Временни данъчни разлики – 75 хил. лева;
 - Други данъци - 367 хил. лева;
- Други краткосрочни вземания – 2 325 хил. лева. Същите се увеличават с 369 хил. лева през I-во тримесечие. Размерът им към 31.03.2009 г. се формира от:
 - други дебитори – 1 329 хил. лева;
 - подотчетни лица - 965 хил. лева;
 - разчети по застраховки – 23 хил. лева;
 - хонорари – 8 хил. лева.

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 31.03.2009 година:

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал	1 756	3,0%
Резерви	18 686	31,5%
Финансов резултат, в това число:	-837	-1,4%
• <i>неразпределена печалба от минали години</i>	792	1,3%
• <i>непокрита загуба от минали години</i>	-203	-0,3%
• <i>текуща печалба/загуба</i>	-1426	-2,4%

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	9 786	16,5%
• обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви	8 988	15,2%
• задължения по ЗУНК	171	0,3%
• задължения по получени заеми от банки и небанкови финансови институции	627	1,1%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	29 849	50,4%
• задължения към финансови предприятия - по кредитна линия от "ОББ" АД	7 166	12,1%
• задължения към свързани предприятия	2 874	4,9%
• задължения към доставчици и клиенти	15 807	26,7%
• задължения към персонала	1 639	2,8%
• задължения към осигурителни предприятия	1 560	2,6%
• данъчни задължения	473	0,8%
• други краткосрочни задължения	330	0,6%
• приходи за бъдещи периоди	0	0,0%
Сума на Пасива	59 240	100,0%

Като цяло **собственият капитал** на дружеството към 31.03.2009 г. е в размер на 19 605 хил. лв. спрямо 21 031 хил.лв. в началото на годината. Той намалява с 1 426 хил. лева към края на тримесечието. Това е в следствие от финансовия резултат, който е загуба в размер на 1 426 хил.лева.

Резервите са на стойност 18 686 хил. лева. Те са формирани както следва:

- Общите резерви са 18 391 хил. лева, като запазват размера си от началото на годината.
- Другите резерви са 295 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните три години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство.

Дългосрочните задължения към 31.03.2009 год. намаляват с 206 хил. лева спрямо началото на годината и са равни на 9 786 хил. лева.

• Основната част от тях (8 988 хил. лева) представляват обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил.лв

- Останалите 627 хил. лева са задължения към лизингови компании във връзка с доставени машини, производствено оборудване и транспортни средства.

Краткосрочни задължения

Задълженията към “ОББ” АД са в размер на 7 166 хил. лева и са по договорена кредитна линия.

Задълженията към доставчици и клиенти и свързани предприятия се увеличават от 15 954 хил. лева към 31.12.2008 год. на 18 681 хил. лева в края на първо тримесечие. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици - 5 015 хил. лева;
- Задължения към доставчици, които са свързани предприятия - 820 хил. лева;
- Получени аванси от клиенти - 10 792 хил. лева.
- Получени аванси от клиенти, които са свързани предприятия - 2 054 хил. лева.

Задълженията към персонала са в размер на 1 639 хил. лева. Тази сума се формира от:

- Начислени заплати за месеците февруари и март 2009 год. Включва и оставащия за изплащане размер от заплатата за м.януари - 939 хил. лева;
- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 84 хил. лева;
- Начислени суми за неизползван платен отпуск от минали години - 609 хил. лева;
- Депонирани заплати - 7 хил. лева.

Задълженията към социалното осигуряване към 31.03.2009 год. са 1 560 хил. лева. Част от тях са начислени върху заплатите за март 2009 година, и следователно не са с настъпил падеж.

Задълженията към бюджета от началото на годината се увеличават с 95 хил. лева и към 31.03.2009 год. същите са 473 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 457 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 16 хил. лева.

Другите краткосрочни задължения са в размер на 330 хил. лева. Формират се от:

- Лихви - 289 хил. лева;
- Задължения по съдебни спорове - 35 хил. лева;
- Други кредитори - 6 хил. лева;

6. Парични потоци

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет се отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, в резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движение на паричните средства през първото тримесечие на 2009 година

➤ налични парични средства в началото на годината	–	19 х. лв.
➤ парични постъпления през годината	–	4 364 х. лв.
➤ парични плащания през годината	–	4 287 х. лв.
➤ налични парични средства в края на годината	–	96 х. лв.

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток

Паричните постъпления през периода представляват плащания от клиенти - всичките 4 364 хил. лева. Няма постъпления от усвояване на заеми, от подажба на дълготрайни активи, от наеми и други.

Наименование на постъпленията	Хил. лева	Относ. дял
Постъпления от търговски контрагенти	4 364	100,00%
Постъпления от продажба на дълготрайни активи	0	0,00%
Постъпления от усвояване на заеми	0	0,00%
Всичко постъпления	4 364	100,0 %

Плащания

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток:

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	3 005	70,10%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	850	19,83%
Други плащания за основната дейност	206	4,81%
Плащания за дълготрайни активи	0	0,00%
Платени заеми	88	2,05%
Платени лихви, такси, комисионни по заеми с инвестиционно предназначение	138	3,22%
Всичко плащания	4 287	100,00 %

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{рпп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{-1\,426}{11\,580} = -0,123$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{рск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{-1\,426}{19\,605} = -0,073$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{рп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{-1\,426}{39\,635} = -0,036$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{-1\,426}{59\,240} = -0,024$$

Коефициентите на рентабилност се изчисляват на годишна база за пълен отчетен период (в нашия случай приходите са интерполирани чрез умножаване по четири) и съгласно изискванията на икономическата теория следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,05 за добре работещо предприятие. Коефициентите на рентабилност са положителни величини, когато финансовият резултат е печалба, и показват темповете на възвращаемост на капитала.

Коефициентите на рентабилност като цяло са влошени чувствително спрямо предходната година. Същите са отрицателни величини поради отчетената загуба. Съответно те са по-ниски от минимално допустимите за добре работещо предприятие. Показват по-слаба възвращаемост спрямо 2008 година.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ер} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{2\,922}{4\,348} = 0,672$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{\text{еп}} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{4\,348}{2\,922} = 1,488$$

Поради отчетената загуба, коефициентите на ефективност са влошени спрямо тези от 2008г., когато са съответно 1,035 и 0,966. Коефициентът на ефективност на приходите от обичайната дейност следва да бъде със стойност не по-голяма от 0,95 според икономическите изисквания за добре работещо предприятие.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{\text{ол}} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{30\,805}{29\,849} = 1,03$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{\text{бл}} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{14\,514}{29\,849} = 0,49$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{\text{нл}} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{96}{29\,849} = 0,0032$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{\text{ал}} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{96}{29\,849} = 0,0032$$

Коефициентът на обща ликвидност (1,03) е по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00. В края на предходната година този коефициент е 1,08. Влошаването е с 5 %.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,44. Към 31.03.2009 год. същият е 0,49. Подобрява се с повече от 1/10.

Коефициентите за незабавна ликвидност и абсолютна ликвидност се подобряват над 4 пъти спрямо края на 2008 година.

Г. Показатели за финансова автономност

Показателите за финансова автономност са количествени характеристики на степента на финансовата независимост на предприятието от кредиторите.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{\text{плс}} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{19\,605}{39\,635} = 0,495$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_z = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{39\,635}{19\,605} = 2,022$$

Получените коефициенти се влошават, което се дължи основно на нарастване задълженията към доставчици. Нарастват и задълженията към персонала и към държавата. Коефициентът на платежоспособност следва да бъде със стойност не по-малка от 0,5 съгласно икономическата теория.

Д. Показатели за обращаемост на материалните запаси

Показателите за обращаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$В_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби}} = \frac{16\,666 \times 360}{11\,580} = 518 \text{ дни}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Този показател е неблагоприятен за предприятието и се влошава в сравнение с предходната година, когато обращаемостта е 242 дни.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$\begin{aligned} \text{БО}_{\text{мз}} &= \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби}}{\text{Средна наличност на материалните запаси}} = \frac{11\,580}{16\,666} = 0,69 \end{aligned}$$

Този показател характеризира обращаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава спрямо предходната година, когато същият е 1,49.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите.

$$З_{мз} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби}} = \frac{16\,666}{11\,580} = 1,44$$

Показателят се влошава в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 0,67.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 31.03.2009 година.

8.1 Нарастване на вземанията от търговски контрагенти

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2008	31.3.2009	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 507	7 669	2 162
1.1.	Вземания от клиенти	4 097	6 292	2 195
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 410	1 377	-33
2	Вземания от свързани предприятия	3 920	3 982	62
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 920	3 982	62
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
1.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 427	11 651	2 224
1.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	8 017	10 274	2 257
1.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 410	1 377	-33

Вземанията на дружеството от клиенти нарастват с 2 257 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици намаляват с 33 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения се увеличават с 2 224 хил. лева от началото на годината.

8.2 Нарастване на задълженията към търговски контрагенти

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2008	31.3.2009	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	13 259	15 807	2 548
11.1.	Задължения към доставчици	4 991	5 015	24
11.2.	Получени аванси от клиенти	8 268	10 792	2 524
12	Задълженията към свързани предприятия	2 696	2 874	178
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	916	820	-96
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	1 780	2 054	274
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	15 955	18 681	2 726
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 907	5 835	-72
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	10 048	12 846	2 798

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения нарастват с 2 726 хил. лева от началото на годината и достигат числото 18 681 хил. лева. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране. Тези три компонента са в общ размер от 16 279 хил. лева.

Именно продължителността на производствения цикъл в дружеството обуславя големите размери както на материалните запаси, така и на стоящите срещу тях задължения към търговски контрагенти:

➤ Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. В края на тримесечието те са 7 589 хил. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са 0,9 млн. лева. Остават 6,7 млн. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

➤ Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоманените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. В края тримесечието същото е в размер на 6 625 хил.лв лева;

➤ Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукцията на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 2 065 хил. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал 15,4 млн. лева към 31.03.2009 година (сумата не включва обездвижените материални запаси).

8.3 Загуба, но и бъдеща печалба

За трите месеца от началото на годината дружеството отчита загуба в размер на 1,4 млн. лева.

Основната причина за това е дългият производствен цикъл на преобладаващата част от изделията. В процеса на производствената дейност (посочените в горната точка 3 етапа) тези изделия се отчитат само със своята производствена себестойност. Тя включва преките разходи за материали и труд + общопроизводствените разходи. При формирането на цената участват още административните разходи, финансовите разходи и печалбата. Вземайки предвид и тази група финансови елементи, формиращи продажната цена, следва срещу ангажираните в производството 15,4 млн. лева, да бъдат получени около 23 млн. лева от клиентите при реализацията. Разликата е 6,7 млн. лева, като от нея следва да се извади:

- допълнителни преки разходи - 1,6 млн. лева;
- допълнителни общопроизводствени разходи - 1,8 млн. лева;
- допълнителни административни разходи – 1,1 млн. лева;
- отчетената загуба - 1,4 млн. лева.

Като цяло изваждайки от 6,7 млн. лева горните 5,9 млн. лева получаваме 0,8 млн. лева. Толкова щеше да бъде печалбата за трите месеца от началото на годината, ако продукцията беше експедирана. Следователно, ако производственият цикъл беше достатъчно кратък, към 31.03.2009 година дружеството щеше да отчита счетоводна печалба в размер на 0,8 млн. лева.

Имайки предвид гореизложеното, следва да се очаква значителна печалба след завършването и експедирането на основните изделия с дълъг производствен цикъл. Такива са: Мелници за рудодобива за „Аутотек” – Финландия; Промислени вентилационни системи за „Холден Вентилаторен” – Германия; Кранове и кранови съоръжения за АЕЦ – Козлодуй; Циментови мелници и редуктори към тях за „Девня цимент” АД – България; Металоконструкции на цехове за производство на гипсокартон за „Балканстрой” АД – България; Челни стени на мелници за рудодобива за „Зимпелкамп” - Германия.

През второто полугодие на настоящата година горепосочените изделия ще бъдат завършени. Това означава, че след отчета за полугодията ще следват месечни отчети с все по-нарастваща печалба. Очаква се годината да завърши с печалба от 2 млн. лева.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към края на първото тримесечие на 2009г. няма съществена промяна с края на четвъртото тримесечие на 2008 год., а именно:

- “Бесттехника и Ко” ООД, гр. София - 1 387 498 броя или 79,03%
- “ТМ-София 99”/ТМ-РМД 99/ АД, гр.София - 87 000 броя или 4,96%
- ЕТ “Денис-Елена Коцева”, гр. София - 85 000 броя или 4,84%
- „Галакси Пропърти Груп” ООД - 63 668 броя или 3,63%
- “Първа инвестиционна банка” АД - 15 122 броя или 0,86%
- Други юридически лица - 994 броя или 0,05%
- Индивидуални акционери - 116 482 броя или 6,63%

Пазарната цена на една акция средно за първото тримесечие на 2009 година е около 3,40 лева.

10. Персонал, производителност и заплащане

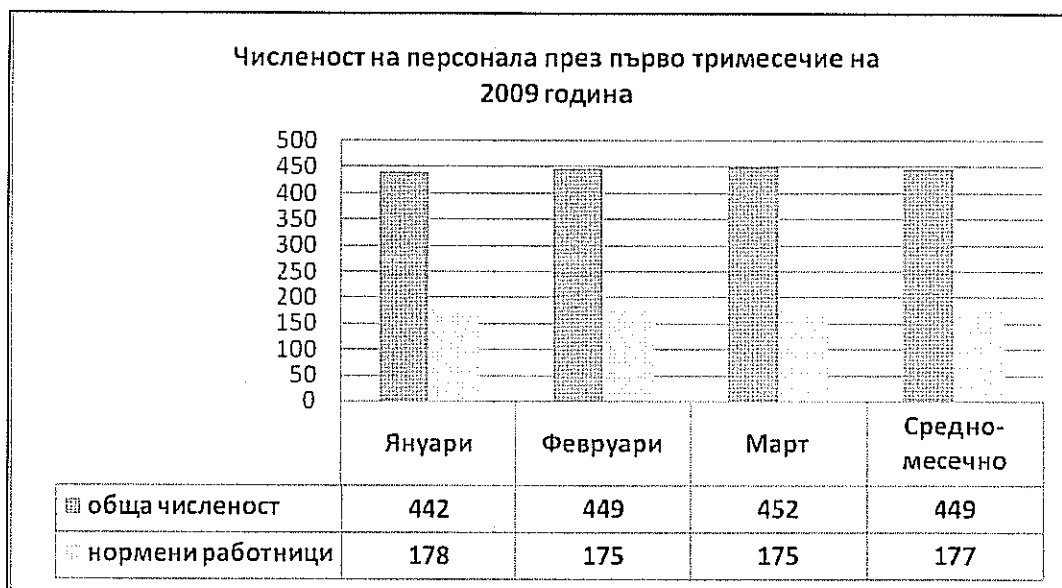
10.1. Численост на персонала

Средносписъчният брой на персонала за първо тримесечие на 2009 год. е 449 човека , от които 177 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната 2008 година същият се е увеличил с 2 човека.

Като цяло движението на персонала през първо тримесечие на 2009 год. е посочено в долната таблица.

Категория персонал	Численост на 01.01.2009г.	Постъпили през I-во тримесечие	Напуснали през I-во тримесечие	Численост на 31.03.2009г.	Средно-списъчен състав
Основни нормени работници	180	7	13	174	177
Ненормен персонал	270	20	11	279	272
Персонал - общо	450	27	24	453	449

Изменението на числеността по месеци е онагледено на следващата страница с графика.

От посочените данни се вижда, че общата числеността на персонала се увеличава, а намалението е при основните производствени работници.

Разпределението на напусналите през първо тримесечие на 2009 година по причини е дадено в долната таблица:

Основание за прекратяване на трудовия договор	Брой
По молба на лицата - чл. 325, т. 1 от КТ	8
По молба на лицата с предизвестие - чл. 326, ал. 1 от КТ	3
Изтичане на уговорения срок - чл. 325, т. 3 от КТ	2
Прекратяване по инициатива на работодателя - чл. 71, т. 1 от КТ	8
Дисциплинарно уволнение - чл. 330 от КТ	3
ВСИЧКО	24

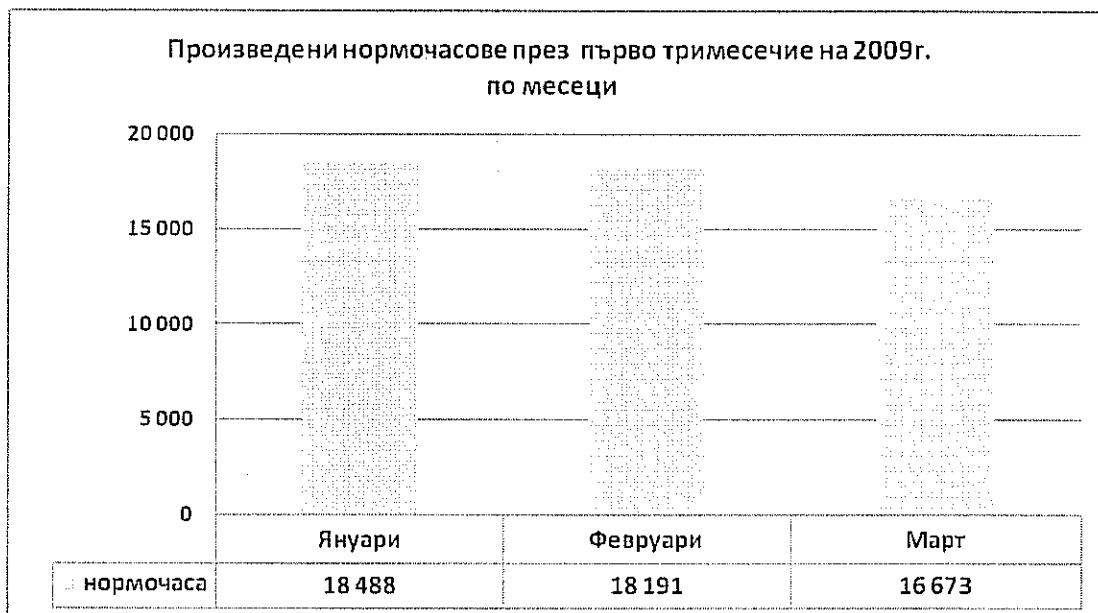
10.2. Производство в нормочасове

Изработените нормочасове за цялата 2008 година са 307 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 25 581 нормочаса.

Изработените нормочасове за първо тримесечие на 2009 година са 53,4 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 17 784 нормочаса.

Изчислено на годишна база намалението е с 30.5%.

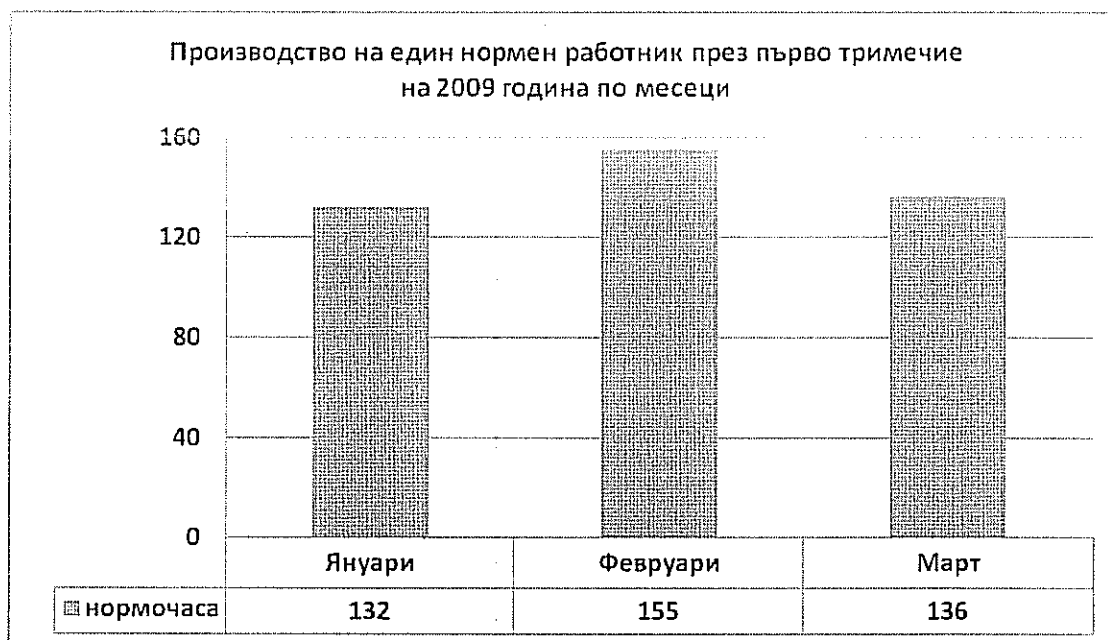
Изработените нормочасове през отделните месеци са посочени в графиката на следващата страница.

10.3. Производителност

Произведените нормочасове от един действително работил нормен работник са 141 н/ч средномесечно за първо тримесечие на 2009 година.

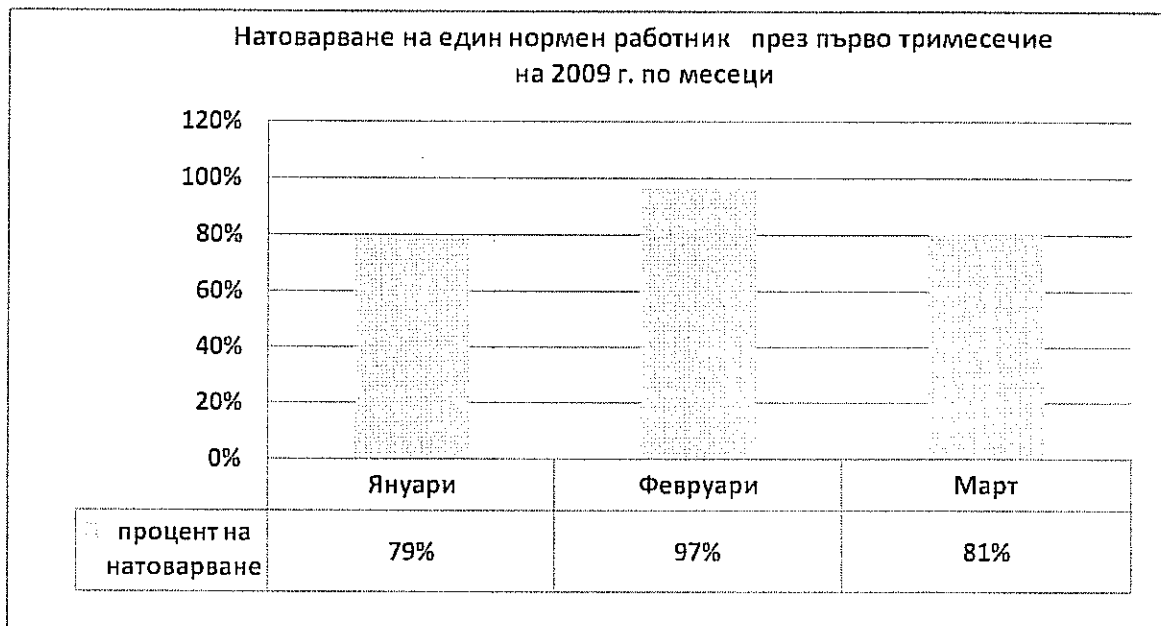
В графиката по-долу са посочени произведените н/ч от един работник по месеци.

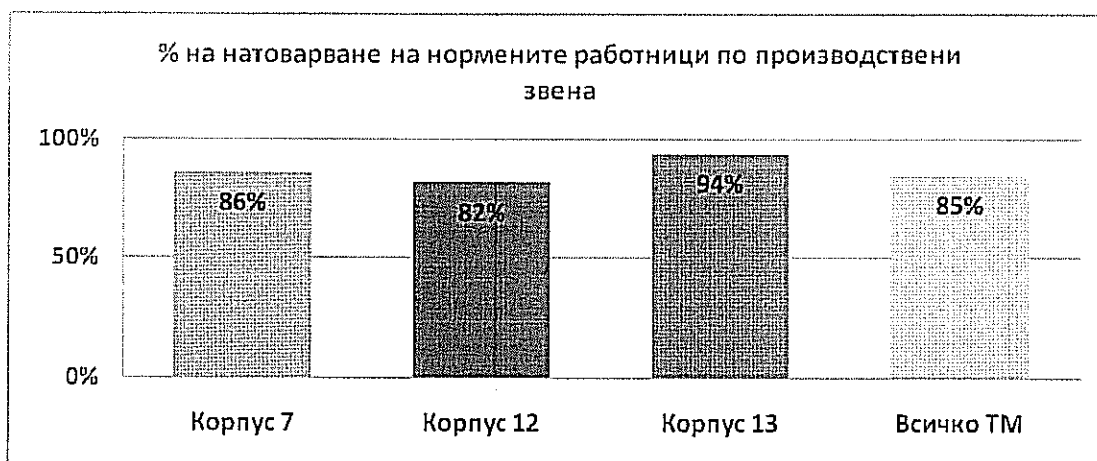
Този показател леко се е влошил в сравнение с 2008 година, през която произведените нормочасове от един присъствен работник са средномесечно 151 нормочаса.

Използваемостта на работното време на основните нормени работници е 85%, изчислена като съотношение между отработените нормочасове и присъствените човекочасове.

На следващата графиката е посочено натоварването в % на нормените работници по месеци.

На долната графика е показано натоварването в процент по производствени корпуси и звена през първо тримесечие на 2009 година. При механообработващите дейности съотношението между нормо- и човеко-часа е благоприятно. В Корпус-12 е по-малко поради значителния дял на заваръчно-монтажните дейности. При последните, поради особеностите на производствения цикъл и на извършваните операции, натоварването по принцип е по-ниско.

10.4. Заплащане

През 2008 година средната заплата е 939 лева. През първо тримесечие на 2009 година същата е 923 лева. Наблюдава се намаление на средната работна заплата поради обвързаността ѝ с произведените нормочасове.

11. Професионално обучение и повишаване на квалификацията

Добрата квалификация, като водещ фактор за производителността и ефективността на работниците и служителите, остава важен приоритет в политиката по управление на човешките ресурси в дружеството в условията на икономическа криза.

През първото тримесечие на 2009 година 35 работника на „Бесттехника ТМ – Радомир” ПАД завършиха успешно курсовете за професионална квалификация по специалностите „Заваряване” и „Шлосерство”, които им бяха осигурени в рамките на Проект „Реализиране на скрития потенциал”, Договор ESF – 2101-18-08002, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 - 2013. През февруари нови 18 работника се включиха в третия квалификационен курс по проекта. Те ще се обучават по специалност „Заваряване” до края на юли тази година.

От 02.02.2009 година в „Център за професионално обучение” към „Бесттехника ТМ – Радомир” започна курс за придобиване на правоспособност на мостови и козлови кранове до 40т., в който се обучават както работници на предприятието така и външни лица.

Крайната цел на провежданите квалификационни мероприятия е работниците и служителите да бъдат по-добре подготвени и мотивирани за да се осигурява производството на висококачествена и високотехнологична продукция.

12. Подържане на здравословни и безопасни условия на труд

За осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД се съблюдават действащите нормативни изисквания и регулярно се провеждат: начален инструктаж; инструктаж на работното място; периодичен инструктаж. При смяна на технологичен процес и при отсъствие от работа повече от 45 дни, независимо от причините, допълнително се провежда извънреден инструктаж.

През първото тримесечие на 2009 год. в дружеството са започнали работа 39 работника, които са преминали начален инструктаж и инструктаж на работното място.

В дружеството са утвърдени правила и изисквания за осигуряване на безопасни условия на труд. На работниците регулярно се осигуряват лични предпазни средства, съобразени с характера на извършваната от тях дейност.

Изготвени са инструкции по техника на безопасност и охрана на труда и са поставени на работните места в цеховете. Поддържа се регистър на трудовите злополуки.

В производствените корпуси са поставени телефонни номера на Инспекция по труда - Перник с цел изпращане на съобщения за възникнали злополуки и аварии.

В дружеството е осигурено обслужване на работниците и служителите от служба по трудова медицина “Интермед Консулт” ЕООД – гр. София.

В началото на 2009 год. с протоколи са определени работни места подходящи за трудоустройство на лица с намалена трудоспособност на основание чл.315, ал.1 от КТ, работни места подходящи за хора с увреждания на основание Закона

за интеграция на хората с увреждания, чл.27 , ал.1 и работни места забранени за жени до 35 години.

Проведено е обучение за опресняване и разширяване знанията по „Правилника по безопасност при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи., и „Наредба № 16-116 за техническа експлоатация на енергообзавеждането на работниците от звено Електро в „Енергийно стопанство”.

През м. март 2009 год., съгласно изискванията на чл.281 от Кодекса на труда и чл.73./1/, т.3 и чл.10, ал.1 от Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи (ДВ бр. 34/2004 год.), бе проведено обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V от кооперация “ЕЛОТ” – гр.София на лицата, които обслужват и ръководят работи в тях.

Проведено е обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V на новоназначени ел.монтажори и изпитите за проверка на знанията и присъждане на квалификационна група по ел.безопасност бяха проведени през март 2009 година.

През м. ноември 2008 год. бяха направени замервания от Службата по трудова медицина „Интермед консулт” ЕООД гр.София на параметрите на работната среда – токсични вещества и прах. Протоколи все още не са представени от направените замервания.

13. Екология и опазване на околната среда

В дружеството се води дневник за отпадъците, в който всяко тримесечие се записват изкаранията от цеховете метални стружки и маломерни парчета материал.

В РИОСВ – Перник е представен План за управление на разтворителите за одобрение и съгласуване, но все още няма потвърждение.

През март 2009 година е изготвена и предоставена на РИОСВ информация относно химичните вещества и препарати, класифицирани като опасни въз основа на физико-химичните им свойства.

През март 2009 год. в Регионалната инспекция по околната среда и водите във връзка с изискванията на Наредба № 9 от 28.09.2004 год. чл.10 са изпратени 7 бр. годишни отчети за образувани производствени или опасни отпадъци.

Има сключен договор между „Бесттехника ТМ – Радомир” ПАД и „Радомир Метал Индъстрийз,, АД за приемане, отвеждане и пречистване на отпадъчните води.

14. Инвестиционна дейност

През първото тримесечие на 2009 година отчетната стойност на дълготрайните материални активи, в резултат на извършените инвестиционни разходи, беше увеличена с 52 хил. лева, както следва:

- машини и производствено оборудване - 52 хил. лева.

По своята същност, извършваните в дружеството инвестиционни разходи представляват както новопридобити ДМА, така също и основни ремонти, модернизация и реконструкция, които увеличават отчетната (първоначална) стойност на машините, оборудването и сградите.

Значителна по размери е непряката инвестиционна дейност, извършена в дружеството през последните две години. На първо място тя е свързана с преместване и основни ремонти на големите металообработващи машини от Корпус 12 и Корпус 13 в Корпус 7. Това са стругове, шлайфхобели, фрезхобели и други. По този начин обработката на големите детайли се съсредоточава в Корпус 7. В Корпус 12 и Корпус 13 бяха оформени нови участъци за заварочни и монтажни дейности. Създаден е нов монтажен участък в Корпус 7, VII – мо поле.

През I-во тримесечие на 2009 година в Корпус 7 е направен основен ремонт, наладка и пуск на Зъбонарезна машина тип “5А 342“, на която се направи удължаване на направляващите паралели, с което се постигна повишаване на нейните технологични възможности.

В Корпус 12 през I-во тримесечие на 2009 година е направен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на ръбостъргателна машина тип “7814“, както и на Преса хидравлична тип CDN 400. Направен е монтаж, наладка и пуск на стенд за заваряване тип SAR – 2000 в Корпус 12, VII –мо поле. През отчетния период е изграден склад за маломерни материали в Корпус 12, I- во поле.

В Корпус 13 през I-во тримесечие на 2009 година е направен основен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на Струг универсален тип С 13 и други текущи ремонти.

Продължава работата по възстановяване функционалността на Корпус 20 и изграждането на помпено помещение и резервоар за вода.

Направен е ремонт и преустройство на 1 кабинет на 3-ти етаж в административната сграда.

Непряката инвестиционна дейност е свързана и с договора за наемане на производствените мощности на “Струма 1892” АД, гр. Перник, сключен в края на 2004 година. На базата на този договор, бяха преместени основните производствени машини и оборудване и монтирани в съответните цехове, за които са предназначени.

Салдото в края на март на разходите за придобиване на ДМА е в размер на 2 936 хил. лева. Тук се включват:

- Корпус 20 - 860 хил. лева;
- склад за мобилизационна готовност - 278 хил. лева;
- жилищни сгради - 414 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 7 - 607 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 12 - 479 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 13 - 204 хил. лева;
- помпено помещение в Корпус 20 - 94 хил. лева.

Гореизреденото представлява предимно разходи по строителството и незавършени основни ремонти на сградите. След окончателното им завършване, с тези разходи ще се увеличи отчетната (първоначална) стойност на съответните дълготрайни материални активи.

През отчетния период дружеството не е извършвало финансова инвестиционна дейност.

15. Качество на произвежданата продукция

Акционерното дружество разполага с добре организирано складово стопанство - главно с оборудвани закрити складови помещения, които осигуряват съхраняването на необходимите за производството материали, комплектоващи изделия и елементи, а също така и спомагателни материали и консумативи.

Съществуващите складови помещения осигуряват съхраняването на материалите с необходимите качества и сигурност.

Организацията и реда в складовото стопанство е описана в Основна процедура ОП 7.5-4-0. В последните години е въведен принципа да се осигуряват материали, след като е открита поръчка за съответното изделие или услуга. Това позволява да се използват само свежи материали и комплектоващи изделия, без да е необходимо престояването им продължително в складовите помещения.

Всички налични материали в складовите помещения имат необходимата идентифицираща маркировка, картотекират се с всички необходими данни за тях и придружителни документи за произход, технически характеристики, качество, количество, дата на производство и закупуване, складиране и др. Складовите помещения разполагат с необходимата подемна техника - кранове с товароподемност до 12,5 t и с електроповдигач за оперативна работа.

В Дружеството има добре организиран входящ контрол на всички постъпващи материали, комплектоващи изделия и елементи, и спомагателни материали, необходими за производството. Организацията, реда и задълженията на отделните длъжностни лица по изпълнението на входящия контрол, документите, които се съставят и други изисквания са посочени в Основна процедура ОП 7.4-2-0 "Проверка на закупения продукт".

Входящият контрол се провежда въз основа на изискванията на техническата документация, изискванията на възложителя (купувача), нормативно-техническите документи отнасящи се за съответния материал, изделие и по преценка на инспектора по входящ контрол според придружителните документи (сертификати за качество, опаковъчни листа, паспорти и др.). За доказване на необходимите качества на материалите се извършва допълнителен разрушителен или безразрушителен контрол, химически анализ, спектрален анализ и проверка на механичните свойства. При констатиране на отклонения в качеството и изискванията, входящите материали се отклоняват и не се допускат в производството.

В Дружеството се поддържа библиотека с всички необходими нормативни и нормативно-технически документи за разработване, производство, ремонт и експлоатация на поднадзорни съоръжения, включително и по Техника на безопасността. Това се отнася за фирмени стандарти, инструкции, Български държавни стандарти, международни стандарти, Евронорми, стандарти на някои европейски и американски страни, нормативно-технически документи на Държавната агенция по стандартизация и други подобни.

За по-важните видове технологични процеси са разработени фирмени процедури и технологични инструкции с определени изисквания за качествено им извършване. В Дружеството е документирана Система по управление на качеството съгласно изискванията на ISO 9001:2000. Същата е сертифицирана от TUV NORD със сертификат № 44 100 077024.

Сертификатите за произвеждане на заварени метални конструкции съгласно DIN 18800-7 и DIN 15018, за поддържане, ремонтиране и преустройство на мостови, козлови щабелни кранове и релсовите пътища към тях издадено от “Държавна агенция за метрологичен и технически надзор” (притежава Удостоверение №340 от 11.04.2008г.), за системата на качеството на заваръчните процеси в дружеството съгласно DIN 729 – 2, издадени от немската сертификационна организация SLV Halle. DIN 729 - 2 е доказателство за качеството на произведените заварени конструкции, за контролирането на заваръчните процеси, за проследимостта на използваните материали и за изпитването на крайната продукция чрез всички методи за безразрушителен контрол.

Заварчиците в дружеството са 22 и са сертифицирани от TUV NORD съгласно БДС DIN EN 287-1:2004, при спазване на директива 97/23/EG за добиване на трудоспособност за заварчици.

Контролът на качеството на заваръчните работи се извършва от висококвалифицирани инспектори по технически и качествен контрол с висше образование. Безразрушителният контрол се извършва от акредитирана лаборатория “НДТ ЕКСПРЕС” ООД - гр. Перник, с която сме сключили договор за извършване на контрол на съоръжения с повишена опасност, в това число и газови съоръжения и инсталации. Лабораторията е съоръжена с достатъчна апаратура за извършване на ултразвуков, рентгенографичен, магнитнопрахов и капиларен /цветна дефектоскопия/ контрол.

Проверката на документите през първото тримесечие на 2009 г. за осигуряване на качеството в различните области показва основните проблеми по качеството, които са от получени рекламации, възникнали от установени от инспекторите по качеството несъответствия и са регистрирани в 13 броя „Протокол за несъответствие”. В тях са отразени решенията на главния конструктор и главния инженер за по-нататъшните действия. В повечето случаи становището на главния конструктор е да се приеме преработка.

Има и недопустими несъответствия, поради което главният конструктор е дал становище за предприемане на необходимо действие брак и са съставени 4 броя „Акт за брак”, като преди всичко са констатирани дефекти в доставените материали.

Непрекъснатото подобряване на СУК е тясно свързано с анализа на данните и предприемането на коригиращи и превантивни действия. Предприемането на коригиращи и превантивни действия в Дружеството е регламентирано в процедура ОП 8.5-1-0

16. Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред

До първото тримесечие на 2009 год. „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД води съдебни дела, като исковете са на обща стойност 3 970 хил. лева – главници и лихви. Част от делата са срещу нередовни длъжници за произведена и доставена, но неплатена продукция. Друг дял от делата са срещу търговски контрагенти за неизпълнени договорни задължения и по обжалвани по административен ред актове на общинската и данъчната администрация.

До края на първото тримесечие на 2009 год. на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са присъдени по водените от дружеството дела 2 924 хил. лева, част от които са по недължими задължения на дружеството и обезсилени изпълнителни листа.

В посочения период срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са заведени и част от тях приключили облигационни и трудови дела за главници и лихви в размер на 175 хил. лева.

През първото тримесечие на 2009 год. от и срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се водят съдебни дела, разпределени както е посочено в следващите таблици:

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД до 31.03 2009 година	Претендирана сума в хил. лева
1	Облигационни/граждански и административни дела, водени от дружеството до 31.03.2009 година	3 970
2	Присъдени на дружеството вземания	2 924
3	Граждански/облигационни и трудови дела, водени срещу дружеството до 31.03.2009 година	175
4	Присъдени вземания на наши контрагенти и работници по невлезли в сила решения	22

Задълженията по изпълнителни дела са увеличени на база присъдени суми по решения от I-во тримесечие, но все още не са удовлетворени или не е постигнато споразумение за изплащането им. Същите са, както следва:

№ по ред	Изпълнителни дела, водени срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД	Дължима сума (хил. лв)
1	Изпълнителни дела, с вискатели физически и юридически лица	10
	Общо дължими суми по изпълнителни дела	10

До края на първото тримесечие на 2009 год. „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД не е изплащало задължения по влезли в сила съдебни решения, поради което и същите нямат съществени промени от края на 2008г. в следствие на настъпването на общо икономическата финансова стегнация.

17. Кредитна експозиция

В началото на 2009 година задълженията на дружеството към „ОББ” АД бяха в размер на 7 225 хил. лева. Тази сума представлява сборът от кредитната линия и инвестиционния кредит.

Кредитна линия на револвиращ принцип е в размер на 2 700 000 EURO. Срокът ѝ е до края на 2009 година с опции за удължаване с по една година. При прилагането на тези опции крайният срок става 2012 година.

Отпуснатия инвестиционен кредит в размер на 1 000 000 EURO беше усвоен на принципа на кредитната линия, но се погасява по договорения погасителен план. Месечната погасителна вноска по него през 2009 год. е 15 хил. EURO.

В края на първото тримесечие задълженията на дружеството към „ОББ” АД бяха са в размер на 7 166 хил. лева.

Ползваният лимит за банкови гаранции е в размер на 2 700 000 EURO.

Обезпечение за банката по общата кредитна експозиция е особен залог на търговското предприятие „Бесттехника ТМ-Радомир” АД.

18. Дейност в областта на научните изследвания и проучвания

Дружеството не извършва научно-развойна дейност на този етап.

19. Движение на акциите

Дружеството е публично АД.

През първо тримесечие на 2009 година на фондовата борса са изтъргувани акции на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД в обеми, както следва:

№ по ред	Месеци на 2009 година				№ по ред	Тримесечия на 2009 година				% от минималния среднодневен обем от 2000 акции
	Месец	Брой акции	Брой работни дни	Средно-дневен обем		Тримесечие	Брой акции	Брой работни дни	Средно-дневен обем	
1	Януари	312	21	15	1	Първо тримесечие	1 357	62	22	1,09%
2	Февруари	311	20	16						
3	Март	734	21	35						
Всичко 2009 година		1 357	253				1 357	253		

През първото тримесечие средната цена на една акция е 3,37 лева. Това е трикратно намаление спрямо предходната година, когато средната цена беше 10,63 лева.

Дневният обем на продажбите през тримесечието се движеше неравномерно от нула до сто броя. Най-много продажби са отчетени на 9-ти януари (100 броя), 27-ми март (88 броя) и на 31-ви март (85 броя). Продажната цена се движеше в границите от 3,11 лв. до 4,22 лева за една акция.

Колапсът на фондовите борси не подмина и „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД. Най-тежко беше 4-то тримесечие на предходната година с реализирани само 5 сделки за 153 броя акции при средна цена от 5,92 лева за акция.

Ако през I-во тримесечие на 2009 год. са продадени 1 357 акции, то за същия период на 2008 год. са продадени 9 562 акции.

Ако пазарната капитализация на Дружеството в края на 9-месечието на 2008 г. е била 19 млн. лева, в края на годината - 10,4 млн. лева, то в края на I-во тримесечие на 2009 год. същата е 6,2 млн. лева.

20. Предвиждано развитие на предприятието до края на 2009 година

Изготвеният **Бизнес-план за 2009 година** не се коригира след изтичането на първото тримесечие. Същият предвижда увеличаване на производствената дейност, но съобразно обусловените от световната икономическа криза условия. Планът се състои от четири основни части:

- Производствена програма;
- План по труда;
- Финансов план за приходите, разходите и паричните потоци;
- Бюджети на дирекциите – 8 броя.

Гаранция за реализма на производствената програма за 2009 година са сключените договори и получени заявки от досегашни и нови клиенти.

Договорената и включена в производствената програма за 2009 година продукция е дадена в следващата таблица:

№ по ред	Клиент	Предмет на продажбите	Стойност в хил. лева, без ДДС	Относителен дял
1.	Договори, сключени за реализация през 2009 г.		17 821	72,7%
1	"Арко ООД", България	Зъбни венци за циментова индустрия	51	0,2%
2	"Волта-С"ООД, България	Байонетен механизъм за Автоклав	59	0,2%
3	"Струма 1892"АД, България	Трошачки, мелници, сита за инертни материали	20	0,1%
4	Кумерио Мед АД, България	Изработка на предпазно-регулиращо устройство за Трошачка роторна Т320.400	4	0,0%
5	ALSTOM POWER ROMANIA, Румъния	Възли за генератори за водноелектрически централи	38	0,2%
6	DAL MAKINA, Турция	Зъбен венец и зъбно колело за циментовата индустрия	395	1,6%
7	Herrenknecht AG, Германия	Съоръжения за прокарване на тунели	90	0,4%
8	Howden Ventilatoren GmbH, Германия	Съоръжения за ТЕЦ - Тела за отвеждане на отработили газове	3 013	12,3%
9	Kocks Krane International GmbH, Германия	Кранови колички за 700 тонни портални кранове	2 314	9,4%
10	OUTOTEC, Финландия	Трошачно-мелещо оборудване за рудодобива	9 237	37,7%
11	Балканстрой АД, България	Металоконструкции на цехове за производство на гипсокартон	902	3,7%
12	Siempelkamp, Германия	Челни стени на мелници за рудодобива	440	1,8%
13	БЕСТТЕХНИКА ЕООД, България	Кофи за грайферни кранове за насипни товари	51	0,2%
14	БЕСТТЕХНИКА ЕООД (за АЕЦ Козлудуй), България	Интерфейсни елементи към Редуктор за 160т подеи на кран мостов 160/32/8т в хранилище за отработено ядрено гориво	34	0,1%
15	Девня Цимент АД, България	Мелници и редуктори за циментовата промишленост - ремонти	118	0,5%
16	ЕЛАЦИТЕ МЕД, България	Челни стени и шийки за трошачно-мелещо оборудване -ремонт	81	0,3%
17	ЕЛЕКТРОСТОМАНА, България	Оборудване за цветната металургия	12	0,1%
18	Макстил АД, Македония	Шина кружна за ролганг	32	0,1%

№ по ред	Клиент	Предмет на продажбите	Стойност в хил. лева, без ДДС	Относителен дял
19	Марин Маринов МСМ, България	Части към ротационен барабан (бандаж) от поточна линия за производство на хартия	112	0,5%
20	Радомир Метал Индъстрийз АД, България	Отливки на трошачки - механична обработка	618	2,5%
21	СТОМАНА ИНДЪСТРИ, България	Ролганзи - Кръгови релси	70	0,3%
22	ЧУГУНОЛЕЕНЕ АД	Леярски каси	130	0,5%
II.	Договори, предстоящи за сключване през 2009 г.		6 699	27,3%
1	Фирми, България	Резервни части за редуктори, багери, грайферни кранове	100	0,4%
2	"Струма 1892"АД, България	Трошачки, мелници, сита за инертни материали	125	0,5%
3	Herrenknecht AG, Германия	Съоръжения за прокарване на тунели	300	1,2%
4	Howden Ventilatoren GmbH, Германия	Съоръжения за ТЕЦ - Тела за отвеждане на отработили газове	500	2,0%
5	OUTOTEC, Финландия	Трошачно-мелещо оборудване за рудодобива	3 800	15,5%
6	Балканстрой АД, България	Металоконструкции на цехове за производство на гипсокартон	902	3,7%
7	Радомир Метал Индъстрийз АД, България	Отливки на трошачки - механична обработка	200	0,8%
8	ALSTOM POWER ROMANIA, Румъния	Възли за генератори за водноелектрически централи	38	0,2%
9	Vergnet, Франция	Корпуси на вятърни генератори за добив на ел. енергия	500	2,0%
10	Други клиенти	Други изделия	234	1,0%
О Б Щ О (I. + II.)			24 520	100,0%

84% от тази продукция е за клиенти извън страната. Останалата част са изделия с инвестиционно предназначение за предприятия от страната.

През 2009г. се осъществяват процеси на непрекъснато договаряне на допълнителна нова продукция, както за текущата година, така и с преход за 2010 година.

Основните показатели, заложиени в бизнес-плана за 2009 година, са следните:

1. Приходи в размер на 25 755 хил. лева, разпределени по следния начин:

→	Производство на промишлена продукция	24 520	х. лв.
→	Приходи от услуги	120	х. лв.
→	Продажби на неоперативни активи	300	х. лв.
→	Продажби на технологични отпадъци, стружки и бракувани материали за скраб	480	х. лв.
→	Приходи от наеми	120	х. лв.
→	Други приходи	212	х. лв.
→	Финансови приходи	3	х. лв.

2. Разходи в размер на 23 787 хил. лева, разпределени по следния начин:

→	За материали	9 846	х. лв.
→	За външни услуги	2 619	х. лв.
→	Амортизации	1 644	х. лв.
→	За заплати и възнаграждения	6 909	х. лв.
→	За осигуровки	1 203	х. лв.
→	Местни и еднократни данъци и такси	183	х. лв.
→	Други разходи	519	х. лв.
→	Суми с корективен характер	-525	х. лв.
→	Финансови разходи (преобладаващо лихви)	1 389	х. лв.

3. Счетоводна печалба в размер на 1 968 хил. лева.

- Корпоративен данък - 197 хил. лева;
- Чиста печалба - 1 771 хил. лева.

4. Нормочасове - 326 275.

5. Производителност на основните нормени работници - 160 нормочаса месечно на един основен нормен работник (присъствен).

6. Средногодишната численост на персонала е 455 човека, разпределени по следния начин:

- Основни нормени работници - 194 човека;
- Непряк производствен персонал: спомагателни работници, кранисти, диспечери, цехови технолози, началник цехове, помощен персонал; оперативно управление на производството; работници по ремонта; контрол на качеството; газово и енергийно стопанство; техническа подготовка на производството - 181 човека;
- Управленчески, административно-технически и помощен персонал в дружеството - 45 човека;
- Охрана (физическа и противопожарна) - 35 човека.

7. Инвестициите в дълготрайни (нетекущи) активи през 2009 година се планира да бъдат в размер на 3 562 хил. лева и са посочени в долната таблица.

№ по ред	Описание на планираните за 2009 година инвестиции по основни групи	Стойност (хил. лева)
1	Сгради и строителни конструкции	378
2	Машини и производствено оборудване	2 983
3	Измервателна апаратура, свързана с контролана качеството	5
4	Компютърна техника, принтери, скенери, копирни апарати, кабелни/безжични и оптични връзки	50
5	Съоръжения	110
6	Транспортни средства	16
7	Стопански инвентар и други ДМА	20
8	Придобиване на нематериални дълготрайни активи	0
Инвестиции - общо		3 562

В посочените по-горе инвестиции са включени първоначалните и месечни плащания на лизингови вноски.

8. При заложените по-горе параметри се получава месечен **Технико-икономически минимум (Критична точка на съотношението Приходи-разходи)** в размер на **1 757 хил. лева** (месечно производство на промишлена продукция). Това отговаря на изработени **22 583 нормочаса** за един месец.

Горното означава, че за да бъде на печалба само от производствената си дейност, дружеството трябва да произведе и да продаде промишлена продукция в размер на 21 081 хил. лева за една година, т. е. да бъдат изработени 270 998 нормочаса.

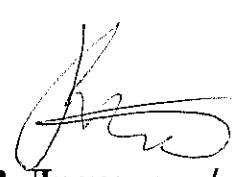
26. Заключение

В заключение следва да се посочи, че финансовите резултати и влошените стойности на основните показатели на дружеството през първо тримесечие на 2009 година не трябва да се тълкуват като индикатор за влошаване на постигнатите през 2008 година икономически резултати. Резултатите могат да се обяснят главно с колебанията и неравномерността в постъпленията от продажби, характерни при производство на уникални изделия с дълъг цикъл на производство.

Бидейки реалисти, следва да посочим, че в резултат на икономическата криза се наблюдават негативни изменения в ключови за производството показатели като изработени нормочасове и натоварване на производствените мощности.

Предвид договорната обезпеченост на предприятието и сроковете за доставка, се очаква икономическите резултати от дейността да се подобрят през второто полугодие на настоящата година.

гр. Радомир
29.04.2009 година

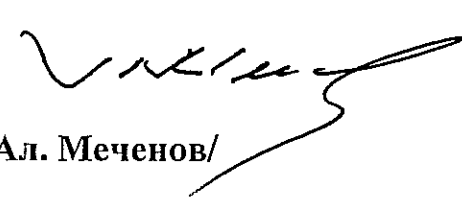
Директор "Финанси и планиране":

/В. Дрехарски/

Директор "Правно обслужване и връзки с инвеститорите":

/Р. Каменов/

УТВЪРДИЛ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР:

/Ал. Меченов/